ÅRSRAPPORT 2021

BESØKSORDNINGEN PÅ TRANDUM

Røde Kors

1. Bakgrunn for besøksordningen

Røde Kors har siden januar 2010 drevet en besøksordning på Trandum utlendingsinternat. Vi er eneste organisasjon som jevnlig besøker internatet. Røde Kors sitt mandat bygger på at vi er en humanitær, uavhengig og upartisk organisasjon.

FORMÅLET MED BESØKSORDNINGEN ER:

1) å avhjelpe sosial isolasjon og tilby de internerte medmenneskelig kontakt utover den de får gjennom de ansatte ved internatet og
2) tilby Røde Kors' oppsporingstjenester til de internerte.

Utlendingsinternatet på Trandum er et lukket internat for utlendinger som skal sendes ut av Norge. Internatet ble åpnet i juli 2004, og driftes av Politiets Utlendingsenhet (PU). Interneringen reguleres av Utlendingsloven § 106 første ledd, og de internerte består i hovedsak av to grupper; utlendinger som «ikke samarbeider om å klarlegge sin identitet, eller hvor det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen oppgir uriktig identitet» (utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a), og der «det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen vil unndra seg iverksettingen av et vedtak som innebærer at utlendingen plikter å forlate riket» (utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b).

Røde Kors har fått tilbakemeldinger fra både internerte og ansatte om at besøksordningen er høyt verdsatt. Besøksordningen er forankret i en samarbeidsavtale mellom Røde Kors og PU signert 30.mai 2013.

2: Gjennomgang av aktivitet i 2021

Aktivitet på Trandum i 2021 kan oppdeles i to omganger, først våren hvor vi ikke hadde tilgang på internatet og derfor tilbød videosamtaler i stedet. Deretter høsten hvor vi igjen hadde tilgang og besøkte internatet 7 ganger i måneden. Aktiviteten hadde en stabil frivillig-gruppe gjennom mye av året, selv om det ikke var mulig å delta aktivt på aktivitet, knyttet til strenge smittevernstiltak på Trandum. Besøksordningen hadde en rekrutteringsrunde høsten 2021, hvor vi fikk inn 7 nye frivillige. Ved årsslutt var det 36 aktive frivillige.

I 2021 gjennomførte frivillige 25 av 63 oppsatte besøk. Utover dette ble 23 videosamtaler arrangert. Det ble avholdt både Eid-feiring, Grillfest, Høstfest, og selv om julefesten ble avlyst fikk Røde Kors komme inn og dele ut julemat. Generalsekretær i Røde Kors, Bernt Apeland, deltok på Grillfesten i juni, hvor han snakket med både internerte og frivillige.

Røde Kors

VIDEOSAMTALER OG BESØK PÅ INTERNATET

Fra januar 2021 til slutten av mai 2021 besøkte ikke Røde Kors Trandum utlendingsinternat. Som alternativ til aktiviteter og besøk på internatet, tilbød Røde Kors en-til-en videosamtaler. Fra september til starten av desember drev Røde Kors ordinær besøksøkning, som vi kjenner den fra før pandemien. Det vil altså si at Røde Kors besøkte Trandum utlendingsinternat syv ganger i måneden igjen. I desember ble besøk avlyst, og vi begynte å tilby videosamtaler igjen.

Bruken av videosamtaler som et alternativ til besøk på Trandum, baserte seg på videoordningen som ble utviklet i starten av pandemien i 2020. Røde Kors ønsket å ha humanitær aktivitet på samme nivå, bare digitalt, hvis det ikke var mulighet med fysisk besøk. Røde Kors har hatt løpende dialog med ledelsen på Trandum om besøk, og har tilbudt besøk i henhold til Røde Kors sine retningslinjer for smittevern. PU fastholdt i perioden fra januar til mai at ordinære besøk ikke kunne gjennomføres på aktivitetssenteret og har i stedet hjulpet med å legge til rette for videosamtaler.

Videosamtaleordningen ble veldig populær våren 2021, og vi hadde 23 samtaler før vi fikk mulighet for å komme inn på besøk igjen i mai. Ordningen er et lavterskeltilbud hvor en frivillig og internert snakker sammen en-til-en. Det har fungert bra i 2021, at ordningen kunne aktiveres og tilpasses etter behov og fysisk tilgang. Grunnen til at ordningen vokste i popularitet, er sannsynligvis reklameplakaten som ble utviklet i 2020 og det arbeid aktivitetsledere gjorde internt på Trandum for å fortelle om ordningen, samt julefesten i 2020 hvor vi hadde mulighet for å fortelle de internerte om tilbudet.

Det har vært svært få eksterne inne på Trandum i 2021, men i løpet av høsten gjennomførte Norges Musikkhøgskole en flerdagers workshop med hovedfagstudenter og internerte ved Trandum. Fokus i 2021 har vært å utvikle nye aktiviteter og alternativer, i en tid hvor aktivitetstilbudet på Trandum har vært avhengig av skiftende Covid-19-retningslinjer. Røde Kors opplever at PU har utviklet flere nye aktiviteter i 2021, som for eksempel gir mulighet for kreativ utfoldelse og sykkelverksted. Flere av de nye aktivitetene er testet og har fått positive tilbakemeldinger fra internerte, men logistikken for å tilby de fast er ikke på plass ennå.

To aktivitetsledere er ansatt ved Trandum og er ansvarlige for aktivitetstilbudet. I 2021 har man fortsatt arbeidet med å gjennomføre faste aktiviteter, men har sett seg nødt til å avlyse eller legge om noen på grunn av korona-pandemien. Aktivitetsledere jobber primært med langtidsinternerte, men på grunn av

midlertidige endringer på internatet i sammensetningen av avdelingene, har de også jobbet med korttidsinternerte i 2021.

Utover aktivitetstilbudet har aktivitetsledere fortsatt jobbet med å utvikle uteområder, og luftehagen stod ferdig før høstfesten i september. Luftehagen er et fint tilbud, og den har planter og terrasseområde hvor internerte kan oppholde seg. Aktivitetslederne tar med seg noen internerte i luftehagen av gangen, og ellers brukes den til arrangementer som høstfesten.

Bilde: Grillfesten 2021, Norges Røde Kors

I 2021 arrangerte Røde Kors 4 fester i samarbeid med aktivitetslederne på Trandum. Vi avholdt Eid-feiring i mai innendørs, hvor Røde Kors tok med mat som en god syrisk kokk hadde laget for oss. Grillfesten og høsten ble avholdt utendørs, og vi grillet burgere og spilte spil med de internerte. Julefesten ble avlyst på grunn av koronasituasjonen i samfunnet, men vi fikk lov å komme inn med mat, julegaver og julekaker laget av frivillige i Eidsvoll og Hurdal Røde Kors.

Alt i alt har 2021 vært et år med både begrenset tilgang og ordinær drift. Det var vanskelig for Røde Kors å danne seg et bilde av de internertes hverdag og humanitære utfordringer våren 2021, da vi sjeldent fikk mulighet til å høre fra mange internerte direkte.

Røde Kors' tilbud gir de internerte et viktig avbrekk, hvor de kan kommunisere fritt med en nøytral og utenforstående part. Vår kontaktperson på Trandum utlendingsinternat sa følgende om besøksordningen i 2020:

Samarbeidet mellom Røde Kors og PU har vært viktig i mange år nå. Fra den gode samtalen til vaffelsteking, julefest og grillfest har dette vært et lyspunkt for mange internerte. I år har dette gode samarbeidet fått utfordringer som har gjort at vi måtte tenke alternativt. Med telefonsamtaler og teams, har vi klart å få til et alternativ for de internerte, der de kan få ha samtaler med de Røde Kors frivillige via videolink. Røde Kors har også vært svært behjelpelig med å få i stand et samarbeid med Det flerspråklige bibliotek, noe som har gjort at Trandum i dag har et stort og godt utvalg av bøker på mange språk. Vi klarte også å få til at alle internerte fikk ha samtaler med Røde Kors rett før jul, og alle fikk en fin jule-gave, noe som ble satt pris på av de internerte. Så fort koronaperioden er over vil det igjen bli muligheter for flere grillfester og jule-fester.

RAPPORT: «RØDE KORS' MØTER MED INTERNERTE MIGRANTER I NORGE FRA 2010-2020»

Det ble i 2021 avholdt nettbasert rapportlansering av 10 års jubileums-rapport, samt en jubileumsfeiring i høsten 2021. Besøksordningen hadde 10-årsjubileum i 2020, men på grunn av koronapandemien ble jubileumsrapporten og feiringen utsatt til 2021.

Hensikten med rapporten var å belyse erfaringene Røde Kors har gjort seg i den perioden vi har hatt tilstedeværelse på Trandum. Rapporten satte søkelyset på hvordan internerte opplever sin egen situasjon, sett gjennom kontakten de har med Røde Kors-frivillige. En sentral del av rapporten omhandlet derfor hva de frivillige ser, hører og erfarer når de er på besøk på Trandum utlendingsinternat.

Røde Kors ansatte en ekstern til å skrive rapporten, og hun fikk oppdraget med å gjennomgå alle besøksnotater fra de siste 10 årene og intervjue frivillige og ansatte. Intervju, spørreundersøkelse og gjennomgang av besøksnotater ble utarbeidet i løpet av høsten 2020. Rapporten ble ferdigstilt i våren 2021 og ble presentert på en nettbasert rapportlansering i juni og senere på vår 10-års markering for tidligere og nåværende frivillige.

Siden oppstart av aktiviteten i 2010 og til 2020 har det blitt gjennomført over 465 besøk til over 5600 internerte, med det formål å avhjelpe isolasjon og ensomhet.

Rapporten konkluderte at de største humanitære utfordringene som Røde Kors observerte på Politiets utlendingsinternat på Trandum, er tilgang til helsetjenester og streng frihetsberøvelse. Rapporten resulterte dessuten i en rekke anbefalinger knyttet til helse og frihetsberøvelse. En del av disse anbefalingene retter seg mot overordnet myndighet, Justis- og beredskapsdepartementet og Helse- og Omsorgsdepartementet, mens andre er rettet til Politiets utlendingsenhet og dreier seg om selve driften av internatet på Trandum. Rapportens hovedanbefaling var: «Myndighetene må innføre tiltak for å bedre internertes psykiske og fysiske helse».

Rapporten ble lansert i juni 2021 på et nettbasert arrangement. Generalsekretær i Røde Kors, Bernt G. Apeland bød velkommen og overrakte rapporten til assisterende PU sjef Cecilie Lilaas-Skari. Rapportens forfatter Hilde Nord Angelvik presenterte rapporten. Etter dette kommenterte sivilombudet Hanne Harlem, og leder for Tilsynsrådet for Politiets utlendingsinternat, Pål Morten Andreassen, rapporten og kom med egne refleksjoner rundt rapporten og forholdene for de internerte. Den nettbaserte rapportlansering på Facebook har ved årsslutt 2021 over 4000 visninger.

OPPLÆRING OG OPPFØLGING AV FRIVILLIGE

For besøksordningen på Trandum er det satt et særskilt krav om at alle frivillige skal ha gjennomført kursing hos Røde Kors og hos PU før oppstart i aktivitet. Kurset hos Røde Kors blir gjennomført av Nasjonalkontoret ved Enhet for humanitære verdier og folkerett, som gjennomgår retningslinjene til Røde Kors, verdigrunnlaget, taushetsplikten og dilemmatrening. Hos PU får de frivillige en omvisning på Trandum, presentasjon av internatet samt gjennomgang av sikkerhetsrutiner på stedet. Alle nye frivillige er pålagt å ta begge kurs, og de som har vært med i lengre tid får også mulighet til å være med for faglig påfyll.

I 2021 fikk Røde Kors nye retningslinjer for obligatoriske kurs, og et samlet introduksjonskurs erstatter nå de tidligere tre obligatoriske kursene (Grunnkurs Førstehjelp, Psykososial Førstehjelp og Introduksjon til Røde Kors). Det nye introduksjonskurset må gjennomføres innen ett år etter oppstart. Røde Kors innførte i 2018 krav om at alle frivillige tilknyttet besøksordningen skal få

opplæring i Røde Kors' Oppsporingstjeneste. I 2021 ble kurs i Oppsporingstjenesten avholdt for både nye og erfarne frivillige.

Røde Kors etterstreber å legge til rette for at de frivillige får nødvendig kompetanseheving og faglig tyngde for å kunne utføre oppgaven som besøksvenner best mulig. I løpet av 2021 ble det på tross av korona-pandemien arrangert fire fagsamlinger. De første to samlingene ble avholdt online, mens de siste to samlingene ble avholdt fysisk. Følgende gjesteforelesere deltok:

1) Line Zahl Kvakland (UDI)
2) Pål Morten Andreassen (Tilsynsrådet)
3) Hilde Anglevik (10 års jubileum)
4) Johannes Flisnes Nilsen (Skandinavisk isolasjonsnettverk)

Bilde: Grillfesten 2021, Norges Røde Kors

Norges Røde Kors deltar aktivt i internasjonale nettverk for Røde Kors-foreninger som jobber med temaet internering av migranter. Rådgiver deltok i november på den årlige nettbaserte workshopen om internering. ICRCs Europeiske workshop om internering var i 2021 et samarbeid mellom Kroatisk Røde Kors, Svensk Røde Kors og ICRC. Med på workshopen var ansatte fra nasjonalforeninger i Røde Kors i Europa som jobber med internering av migranter som tema.

Røde Kors er opptatt av å legge til rette for et godt frivillighetsmiljø blant de frivillige på Trandum, både faglig og sosialt. Flere møtearenaer medfører bedre kjennskap og tilknytning til resten av gruppen, noe som igjen øker trivselen og

gjør at personer ønsker å bli i aktiviteten over tid. Korona-pandemien har fortsatt å vanskeliggjøre dette i 2021, men det ble allikevel en sosial samling for frivillige: sommeravslutning med utendørs «escape game» i Oslo.

Den planlagte studieturen til utlandet for gruppelederne, ble igjen avlyst på grunn av koronapandemien.

RESSURSGRUPPE TIL TRANDUM

Gruppelederne og ansatt rådgiver utgjør nå ressursgruppen. Ressursgruppen er underlagt distriktsstyret i Akershus Røde Kors og er en rådgivende og koordinerende gruppe mellom styret i Akershus Røde Kors og de frivillige i aktiviteten på Trandum. Ressursgruppen har blant annet et medansvar for lokal drift og videreutvikling av tjenesten, både praktisk, strategisk og faglig.

Ressursgruppen avholdt i 2021 fire ordinære møter. Gruppen har blant annet vært involvert i planleggingen og gjennomføringen av fag- og sosiale samlinger, frivillighetsoppfølging, planlegging og gjennomføring av julegaveutdeling ved Trandum, intervju av nye frivillige, i tillegg til arrangering av jubileumsfeiring. Ressursgruppen er dessuten fortsatt en stor ressurs for rådgiver, og fortsetter å bidra inn med kunnskap, råd og erfaring. Gruppen består av solide, trygge og engasjerte personer som tar ansvar og involverer seg i arbeidet.

Ved utgangen av 2021 bestod ressursgruppen til Trandum av:

Verv	Navn	Distrikt
Leder	Linn-Therese Gjervoldstad	Akershus
Medlem	Sara Riise	Akershus
Medlem	Erik Brogeland	Akershus
Medlem	Magdalena Halås	Akershus
Medlem	Bente MacBeath	Akershus
Medlem	Sølvi Madaoui	Akershus
Medlem	Rene Munyampundu	Akershus

3: Organisering av besøksordningen

Distriktskontoret Viken Røde Kors hadde i 2021 en rådgiver i 100 % stilling med ansvar for den daglige driften av aktiviteten. I tillegg hadde Nasjonalkontoret en seniorrådgiver tilknyttet aktiveten fra humanitære programmer, men denne rådgiveren ble flyttet i starten av 2021 og igjen etter sommeren og inntil årsskifte.

ORGANISERING AV VIDEOORDNINGEN – FRA JANUAR TIL MAI

Som nevnt ovenfor har koronapandemien resultert i veldig begrenset tilgang til internatet fra januar til mai, og i samarbeid med ansatte ved Trandum har Røde Kors drevet et digitalt alternativ via video. Alle frivillige ved besøksordningen på Trandum fikk tilbud om å bli med som frivillige samtalepartnere i den nye ordningen. I 2021 har 5 frivillige deltatt i videoordningen.

Bilde: Plakat fra videoordningen

Aktivitetene under nedstengningsperioder arrangeres som en-til-en-samtaler via video. Rådgiver koordinerer mellom frivillige og PU, f.eks. setter opp samtaletidspunkt. Aktivitetsleder på Trandum er behjelpelig med å henge opp plakat om videoordningen på avdelingene. Informasjonsplakatene finnes på tre språk. Ansatte ved internatet kontakter aktivitetsleder på Trandum, om noen av de internerte har lyst å snakke. Deretter finner rådgiver i Røde Kors en frivillig og et tidspunkt som passer, og bestiller en videosamtale. Videosamtalene holdes primært etter kl. 18.00 på hverdager, eller i helgen. På samme måte som vanlig besøk skriver den frivillige et besøksnotat etter endt samtale.

Formålet med videoordningen er å avhjelpe isolasjon og ensomhet og å tilby informasjon om Røde Kors' oppsporingstjeneste. Det har blitt utarbeidet egne retningslinjer, en samtaleveileder og et besøksnotat for video-ordningen. Retningslinjene og besøksnotatet er basert på ordinære dokumenter for besøksordningen, men tilpasset nye utfordringer og hensyn som kommer med en digital aktivitet. Alle frivillige i videoordningen har for eksempel opprettet e-postadresser, som kan brukes til å motta videolenke fra politiet. I tillegg har frivillige hatt tilgang til en samtaleveileder, som hjelper til i starten av samtalen og kommer med forslag til både konkrete spørsmål og oppfølgingsspørsmål.

Røde Kors er ekstra oppmerksomme på anonymitet ved avtalte videosamtaler. Den frivillige må også gjennomføre samtalen alene, på f.eks. kontor eller eget rom, så ingen overhører samtalen. Frivillige i aktivitet skal ha på seg rød Røde Kors-t-skjorte under videosamtaler. Samtalene i videoordningen ble i løpet av våren 2021 begrenser til 1 time, og en samtale per måned per frivillig.

ORDINÆR ORGANISERING AV BESØKSORDNINGEN – FRA SEPTEMBER TIL NOVEMBER

Røde Kors besøkte de internerte ved Trandum sju ganger i måneden fordelt på to besøk per uke (mandag og onsdag, tirsdag og torsdag). Besøkene er tilrettelagt i tett samarbeid med aktivitetslederne på Trandum og følger tidslinjen på stedet. Besøkstiden er fra kl. 18.15-19.40, men frivillige har flere ganger i løpet av høsten hatt mulighet for å bli lengre.

På grunn av koronapandemien, har vi hatt på plass ekstra smittevernsrutiner som er fastsatt i samarbeid med PU. Disse inkluderer å holde god avstand og spre seg under besøk, samt huske grundig håndvask og antibakteriell. Utover dette har det vært en begrensning i antall frivillige på plass, og etter PUs ønske har Røde Kors maksimum kunnet ta med inn 4 frivillige på et besøk. Unntak har vært gjort for Eid-feiring, grillfest og høstfest.

Bilde: Grillfesten 2021, Norges Røde Kors

Utover smittevernshensyn har PU's interne skjema og organisering av avdelingene medført noen endringer i 2021. Dette har resultert i at besøk i perioder har

foregått både på aktivitetssentret og avdelinger i nærheten av de internertes avdeling. På kvelder Røde Kors kommer på besøk, og når det ikke er aktivitet på aktivitetssenteret, har PU åpnet opp avdelingen i nærheten av de internertes. Da er det aktivitet på mandagsgrupper, tirsdagsgrupper og onsdagsgrupper på denne avdelingen. Det betyr at i 2021 har flere besøk foregått ved at Røde Kors har vært på den ekstra og tomme avdelingen. Da har de internerte kunnet komme inn og «besøke» den ekstra avdelingen og snakke med de frivillige. De frivillige er kun på den ekstra avdelingen, men døren står åpen inn til de internertes avdeling under hele besøket. De frivillige har også fått mulighet til å bli med ut i luftegården, hvis besøket falt på samme tid som internertes luftetid. Grupper har også hatt mulighet til å spørre ansatte, om de kan besøke kvinneavdelingen. Røde Kors er positive til at vi får komme inn på avdelingene igjen, men de frivillige etterlyser aktivitetsmulighetene som besøk på aktivitetsavdelingen gir.

Bilde: Grillfesten 2021, Norges Røde Kors

De frivillige ble fra høsten 2015 delt inn i faste grupper, med faste besøksdager og en ansvarlig gruppeleder på hver gruppe. Før 2015 ble alt arbeid knyttet til besøksordningen koordinert av en ansatt tilrettelegger. Etter omorganiseringen har gruppelederne fått ansvar for koordinering av besøk og kommunikasjon med de frivillige i gruppen, i tillegg til at de er ansvarlige for å lede debrief etter besøk og skrive besøksnotat. Omstruktureringen av frivillige inn i grupper fungerer fortsatt veldig godt og det er etablert gode rutiner for gjennomføring av aktivitet.

Gruppestrukturen bidrar til et bedre frivillighetsmiljø blant de frivillige. Ved å tilhøre en egen gruppe med en fast gruppeleder, etableres det en større tilknytning til de andre frivillige i gruppen, noe som medfører økt trivsel og en vilje til å forbli i aktiviteten over tid. To gruppeledere trakk seg i 2021, og vi rekrutterte to nye gruppeledere fra frivilliggruppen. De nye gruppeledere er kommet godt inn i rollen, selv om det var vært en utfordring med begrenset tilgang i perioder.

Ansatt rådgiver plikter å følge opp gruppelederne, motivere og bistå, skape god kommunikasjon og gi faglig og administrativ støtte. Alt annet arbeid knyttet til aktiviteten, som rekruttering, synliggjøring av aktiviteten, kontakt opp mot Trandum, mot PU og andre eksterne aktører, frivillighetspleie og kompetanseheving ligger hovedsakelig hos rådgiver.

Alle frivillige følger instrukser nedsatt av Røde Kors for denne aktiviteten. På Trandum henger oppdaterte lister på hvem som er godkjente besøksvenner, og alle frivillige viser ID-kort på vakt og bærer Røde Kors-uniformering ved gjennomføring av aktiviteten. På aktivitetssenteret henger informasjonsplakater om hva Røde Kors gjør på Trandum og oversikt over hvilke dager frivillige kommer. Vi har i 2021 også jobbet med videreutvikling av samarbeidet med oppsporingstjenesten, blant annet når det kommer til forbedring av rutiner og tilgang til informasjonsmateriell.

4: Samarbeid med PU

Røde Kors har gjennom hele året hatt god kommunikasjon med aktivitetslederne og ledelse, og vi opplever at selv om PU har tolket anbefalingene fra myndighetene strengt, så har vi sammen jobbet for å finne og videreutvikle gode alternative løsninger.

Røde Kors har jevnlig dialog med PU på ulike nivåer angående besøksordningen. Det ble satt opp fire samarbeidsmøter mellom Norges Røde Kors og PU i 2021, hvorav alle fire ble gjennomført. I tillegg har vi høsten 2021 innført fire online møter i løpet av året, så Røde Kors og ledelsen på Trandum møtes 8 ganger i året fremover.

Med på møtene var representanter fra Norges Røde Kors, aktivitetsledere på Trandum, og leder på Trandum. På møtene hadde man blant annet dialog rundt koronapandemien og betydningen for Trandum, Røde Kors' tilgang til internatet, fortsatt koordinering og drift av videoordningen, samt planlegging og utføring av festene og julegaveutdelingen. Utover dette har Røde Kors også løftet bekymringer rundt generelle tendenser eller enkelte internerte. I tillegg fortsatte vi dialog og planlegging rundt de to forsinkede prosjekter som Røde Kors

og ansatte på Trandum jobbet med å få plass. Prosjektene handler om økt tilgang til matlaging og økt tilgang til internett/ mobil.

Det ble gjennomført et høynivåmøte mellom PU-sjef sentralt og generalsekretær i 2021. Røde Kors tok initiativ til møtet på bakgrunn av eksisterende samarbeidsavtale og med ønske om å introdusere rapporten «Røde Kors' møter med internerte migranter i Norge fra 2010-2020». På møtet deltok seks representanter fra PU: Arne Jørgen Olafsen (Sjef for PU), Cecilie Lilaas-Skari (Assisterende sjef PU), Trond Steffen Sebakk (Avdelingsleder), Cecilie Johansen (Kommunikasjonssjef), Johan Edvin Throndsen (Seksjonsleder Trandum) og Ida Kathrine Johansen (Politiadvokat). Fra Røde Kors deltok fire representanter: Bernt G. Apeland (Generalsekretær), Inga Laupstad (Juridisk seniorrådgiver), Elise Kaurin (Seniorrådgiver migrasjon) og Sofie Vilhelmsen (Rådgiver Trandum, Viken Røde Kors). Røde Kors tok blant annet opp saker knyttet til helsetilbudet for internerte og sikkerhetsnivå på utlendingsinternatet.

To rådgivere fra Distriktskontoret ved Viken Røde Kors fikk i 2021 omvisning på internatet, sikkerhetsavdelingen og hageområdet. I tillegg ble generalsekretær i Norges Røde Kors vist rundt under besøket på grillfesten, hvor han hadde mulighet for både å snakke med internerte og ansatte ved PU.

Bilde: Grillfesten 2021, Norges Røde Kors

Røde Kors

5: Tilbakemelding om interne forhold

STATISTIKK FRA PU

I 2021 ble 989 personer internert på Politiets utlendingsinternat på Trandum. Antallet av interneringer var på 994, da noen var internert flere ganger.

PU uttransporterte 18.791 personer i løpet av året. Politiets måltall for antall returer i 2021 var 3880 (av de var måltallet for asyl 240, måltallet for Dublin-utvisning 340, og måltallet for bort-, og utviste 3300). Av de 18.791 personene som ble uttransportert, omhandlet 96 kategorien avslag asyl, 177 var returening via Dublin-avtalen og 18.518 var bortvisninger eller utvisninger. Dette hang sammen med at regjeringen på grunn av koronapandemien innførte innreiserestriksjoner via «Midlertidig lov om innreiserestriksjoner for utlendinger av hensyn til folkehelsen». Returnering som konsekvens av koronapandemien har derfor preget 2021.

Besøksordningen til Trandum har som mål å besøke internerte på Trandum, spesielt langtidssittende menn og kvinner samt familieavdelingen og enslige mindreårige. De langtidssittende har vært på Trandum to uker og lengre. Statistikken fra PU viser at dette i 2021 gjaldt 133 personer. Av disse var 19 kvinner og 114 menn. Statistikken viser også at 46 internerte var på internatet mellom 28-60 døgn, 15 internerte var på internatet mellom 60-180 døgn, mens 2 internerte var på internatet mer enn 180 døgn. Totalt 267 mindreårige ble uttransportert i 2021. På familieenheten ved Haraldvangen i Hurdal ble 5 familier internert i 2021 (totalt ni barn), av disse var det 7 innsettelser på under ett døgn (4 familier) og 2 innsettelser på 1-3 døgn (1 familie). Det var ingen enslige mindreårige internert i 2021.

SAMMENDRAG AV BESØKSNOTATER

De frivillige skriver besøksnotat etter hvert besøk. Etter endt besøk gjennomføres en debrief for de frivillige, hvor også vaktleder på Trandum, ifølge avtalen, kan komme med innspill/ tilbakemeldinger. Gruppeleder er ansvarlig for å samle tilbakemeldinger fra besøket og sende besøksnotatet til rådgiver i Røde Kors i Viken. I 2021 har gruppelederne brukt det nye besøksnotatet som ble tatt i bruk i 2020.

Røde Kors har ikke mandat til å føre tilsyn på Trandum. Det er likevel forståelse for at de frivillige kan og skal notere seg tilbakemeldinger fra internerte og refleksjoner rundt besøket. Dette kan i mange tilfeller handle om forhold som den internerte mener må bedres. Det følger av avtalen mellom Røde Kors og PU, at hovedtrekk fra besøksnotatene kan bringes frem under samarbeidsmøtene

som foregår hvert kvartal. Ved andre, mer akutte bekymringer, skal disse formidles via rådgiver i Røde Kors i Viken til Røde Kors' kontaktperson på Trandum. Røde Kors sendte ingen formelle bekymringsmeldinger til ledelsen ved internatet og tilsynsrådet for Trandum i 2021. Enkeltsaker og bekymringer ble tatt opp på samarbeidsmøte med PU eller elektronisk/ over telefon.

Besøksnotatene fra 2021 (både fra fysisk besøk og video) har mange fellestrekk fra tidligere år. Internerte uttrykker kontinuerlig stor misnøye med forholdene på internatet og det som oppfattes som stor frihetsberøvelse.

Temaer som gjentar seg ofte ses i dette skjema nedenfor.

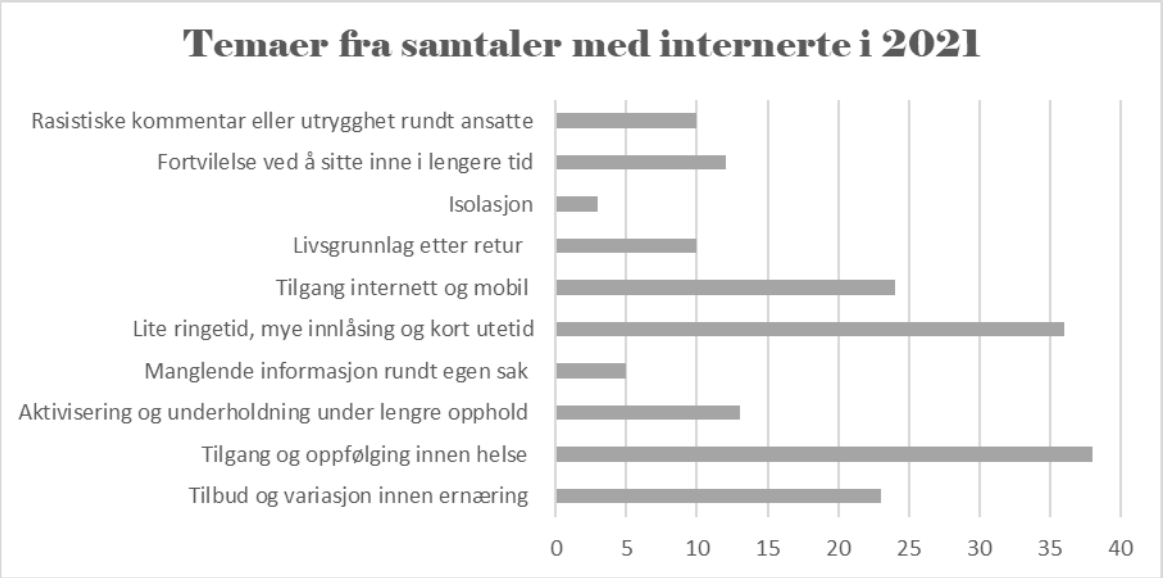

Tabell: Tall basert på besøksnotater fra 25 besøk og 23 videosamtaler i 2021

Rapporteringene fra frivillige viser bekymringer over helsetilbudet i nesten alle besøksrapportene. Disse bekymringene går både på fysisk helseoppfølging og psykisk helse. De etterlyser bedre helseoppfølging av spesielt langtidsinternerte eller sårbare som blir sterkt preget av oppholdet på Trandum. Jevnt over gir de frivillige uttrykk for et miljø av nedbrutthet, tristhet og til dels oppgitthet.

Ut over helsetilbudet rapporteres det oftest på sikkerhetsnivået og begrensningene rundt lite ringetid, mye innlåsing, og lite utetid samt tilgangen til internett og mobil. Svært mange internerte er sjokkert over det høye sikkerhetsnivået, og de frivillige forteller at de internerte ofte føler seg avskåret fra omverdenen.

I tillegg har internerte i 2021 rapportert flere hendelser, hvor de har opplevet rasistiske kommentar fra ansatte. De har uttrykt stor fortvilelse ved å føle seg nedvurdert og reduserte til deres gruppetilhørighet.

Besøksnotatene forteller fortsatt også om mange møter og samtaler som uttrykker sterk bekymring og angst knyttet til en fremtidig retur til hjemlandet. Mange beskriver en situasjon hvor de er konstant stresset, noe som igjen preger tankene i hverdagen.

De frivillige beretter mye om de langtidsinternertes livssituasjon og beskriver internerte som har vært på Trandum over lenger tid som slitne og nedbrutte. De uttrykker stor frustrasjon over forholdene, spesielt den store frihetsberøvelsen når det gjelder tilgang til internett, innlåsing og utetid.

I 2021 har Røde Kors snakket med flere korttidsinternerte, som vi ikke vanligvis har mulighet for å snakke med. De frivillige opplever deres sinnstilstand som forvirret og sjokkert, og de har alle etterlyst informasjon i en vanskelig overgangsperiode.

Siden Røde Kors ikke har hatt tilgang til å besøke internatet fra januar 2021 til mai 2021, har vi svært begrenset innblikk i hvordan flertallet av internerte har opplevd denne tiden.

FORHOLD PÅ INTERNATET UNDER KORONAPANDEMIEN

PU har overfor Røde Kors understreket at de forsøker å kjøre en nokså normal hverdag, som ikke er så veldig endret bortsett fra at regler for besøk har variert i løpet av året. Aktivitetssentret og programmet er fortsatt som vanlig.

Situasjonen på Trandum var i 2021, som i 2020, preget av et langvarig lavt antall internerte sammenlignet med tidligere år. Antallet på hele internatet har i 2021 vært på mellom 20-45, med de fleste måneder på omkring 20-30 internerte på Trandum. For den samme perioden rapporterer aktivitetsleder sjeldent om bruk av isolasjon på sikkerhetsavdelingen.

På grunn av koronapandemien etablerte ledelsen på Trandum en beredskapsavdeling i 2020 hvor alle nye internerte ble plassert. Drift og retningslinjer for beredskapsavdelingen endret seg i løpet av 2021 og i takt med oppdateringer fra myndighetene. I store deler av året har internerte fra asylmottak eller fengsel kommet direkte på avdelingen, men andre internerte hvor man har vært mer usikker på smittetilstand er plassert på karanteneavdelingen først. Det har vært svært lite smitte inne på internatet i løpet av 2021. Antallet av dager som internerte måtte sitte på karanteneavdelingen i løpet av året har også variert, men var ved årsslutt 3 dager. Røde Kors har ikke hatt tilgang til denne karanteneavdelingen i 2021.

Røde Kors ble holdt løpende orientert om prosessen og betydningen av de forskjellige retningslinjene fra myndighetene. Samarbeidet i 2021 har fungert bra. Det har vært gode kommunikasjonslinjer på lokalt nivå på ansattsiden, hvor Røde Kors har fått jevnlig orientering fra PU om situasjonen.

I samarbeidsmøtene med PU som foregår hvert kvartal, er flere endringer i forhold på Trandum blitt diskutert. De fleste av endringene er et resultat, enten indirekte eller direkte, av koronapandemien, men PU er positive til å beholde flere endringer etter at hverdagen går tilbake til normalt. Blant disse endringene kan det nevnes at korttidsavdelingen også har fått tilgang til aktivitetssentret, og at både telefontiden og utetiden er utvidet litt.

6: Kontakt og annen informasjon

INFORMASJON OM 2021

INFORMASJONSBOKS OM 2021	
Antall frivillige per 31.12.2021	36 aktive og 11 frivillige i permisjon.
Rekruttering	En rekrutteringsrunde som resulterte i 7 nye frivillige.
Opplæring	7 nye frivillige gjennomførte kurs hos PU og Folkerettsseksjonen. 4 fagsamlinger 1 sosiale samling Deltakelse på en internasjonal workshop i Røde Kors om internering og beskyttelse
Besøk	25 av 63 planlagte besøk gjennomført 38 besøk avlyst grunnet koronapandemien 23 videosamtaler gjennomført som alternativer til besøk
Møter med internerte	148 samtaler (tallet inkluderer flere møter med samme person).
Media	Rapport publisering og lansering av «Røde Kors' møter med internerte migranter i Norge fra 2010-2020». Pressemelding i forbindelse med rapportlanseringen fra 15. juni 2021. Denne pressemelding ble brukt i flere etterfølgende artikler i ulike aviser.
Økonomi	Prosjektet finansieres av Norges Røde Kors

KONTAKTPERSONER

Sofie Bundgaard Vilhelmsen
Rådgiver besøksordning Trandum
Distriktskontoret Viken Røde Kors
Telefon: 41 26 83 58
E-post: sofie.vilhelmsen@redcross.no